

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.I.30.222/2021/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a Juhász & Maroshelyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Juhász Nóra ügyvéd; cím szám alatti székhelyű) felperes neve (cím szám alatti székhelyű) felperesnek – a Dobrossy és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabados Gergő ügyvéd; cím szám alatti székhelyű) által képviselt alperes neve (cím szám alatti székhelyű) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Debreceni Törvényszék 9.G.40.160/2020/25. számú ítélete ellen az alperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi joga megsértését megállapító részének a „Mi javasoltuk az utasunknak (...) azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen. Javasoljátok ti is ezt az utasaitoknak”, valamint az „amúgy mindenki tudja, hogy főként T.o...-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megöszülni«” fordulatai tekintetében részben megváltoztatja, és e két közlés vonatkozásában a keresetet elutasítja, mellőzi az alperes további jogértéstől való eltiltását, az alperes által a felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 1 500 000 (egymillió-ötszázezer) Ft-ra, az elsőfokú perköltség összegét pedig 90 000 (kilencvenezer-egyszáz) Ft-ra leszállítja.

Mellőzi az elsőfokú ítélet elégtételadással kapcsolatos rendelkezését, és az alperest arra kötelezi, hogy 15 napon belül a jogerős ítélet rendelkező részének a jogsértést megállapító részét email-ben küldje el jelen ítélet 6/I. számú mellékletében felsorolt 567 üzleti partnerének.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyja helyben, hogy az alperes azzal sértette meg a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát, hogy 2020. május 14-én 567 üzleti partnerének elküldött email-jében valótlanul állította egyrészt azt, hogy a „[felperes] senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat”, másrészt pedig azt, hogy a felperes egyik utasa felszámolási eljárást indított a felperes ellen.

Megállapítja, hogy a felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest és az alperest, hogy fizessenek meg az államnak, az illetékügyben eljáró adóhatóság külön felhívására személyenként 120 000 (százhuszezer) Ft fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes és az alperes utazásszervezéssel foglalkozó gazdasági társaságok.
[2] A felperes és egy perben nem álló természetes személy (a továbbiakban: utas) az alperes közvetítésével utazási szerződést kötöttek egymással.

Az utas 265 000 Ft előleget fizetett meg a felperesnek.

Az utas a koronavírus világjárvány miatt kialakult helyzetre tekintettel az alperes közvetítésével 20... á..... 2.-én felmondta az utazási szerződést, és visszakérte a befizetett előleget.

A felperes alkalmazottja 20... á..... 2.-én az alperes alkalmazottjának elküldött email-jében azt ajánlotta fel az utasnak, hogy az előleget három részletben fizeti vissza: a 30%-át 20... m.... 31-ig, további 30%-át 20... j.... 3.-ig és a fennmaradó 40%-ot 20... j..... 3.-ig.

Az alperes alkalmazottja 20... á..... 2.-én email-ben jelezte a felperes alkalmazottjának, hogy erről az utast tájékoztatni fogják.

A felperes alkalmazottja az alperesi alkalmazottnak küldött válaszlevelében kérte az utas bankszámlaszámát, amelyre visszautalhatja az előleget.

20... á..... 2.-án az alperes alkalmazottja arról tájékoztatta a felperes alkalmazottját, hogy az utas a fenti ütemezéssel nem fogadja el az előleg-visszatérítését, és a befizetett előleg teljes összegének a 14 napon belüli visszautalását kéri. A felperes alkalmazottja még ezen a napon írt válasz-email-jében ígéretet tett a fizetésre.

- [3] 20... m.... 8-án az alperes vezető tisztségviselője telefonon beszélt a felperes fenti email-eket küldő alkalmazottjával és vezető tisztségviselőjével. Elmondta nekik, hogy ez az utas neki jó ismerőse. Nehezményezte, hogy a felperes az előleget még nem utalta vissza az utasnak, és ingerült hangon azt mondta az alperes vezető tisztségviselőjének, hogy ha a felperes 20... m.... 1.-ig nem fizeti vissza az előleget, akkor erről tájékoztatni fogja az üzleti partnereit.

- [4] Az alperes vezető tisztségviselője 20... m.... 1.-én az alperes 567 üzleti partnerének az alábbi szövegezésű email-t küldte:

„Tisztelt Partnereink!

Tájékoztatni szeretnélek benneteket arról, hogy az felperes neve-nek gond van a fizetési moráljával, ami gondolom nem mindenkit lep meg. Múlt hónapban egy náluk foglalt utasunknak lemondtuk az a....-i utazását. A mai napig egy fillért sem utaltak vissza, többszöri írásbeli és szóbeli kérésünkre, veszekedésünkre sem. Hallomásból úgy tudom, senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat. Az általa az utazási szerződésében vállalt 3 napot és a 14 napot sem tartotta be.

Ehhez – tour oprátorként mondom – NINCS JOGA. TÖRVÉNYTELEN.

Mi javasoltuk az utasunknak – és meg is tette – azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen.

Javasoljátok ti is ezt az utasaitoknak és akkor majd eldönti, fizet vagy csődöt jelent. Nincs joga köztünk lenni, rontja a tisztességes irodák becsületét egy olyan piacon, ahol a bizalom az árucikk.

Amúgy mindenki tudja, hogy főként T...o....-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megőszülni«.

Debrecen, 20... m.... 1..

N. S. ügyvezető

alperes neve

D.....”

[5] A felperes – módosított – keresetében azt kérte, hogy a törvényszék állapítsa meg: az alperes megsértette a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát a partnereinek 2020. május 14-én elküldött email-jében írt azon valótlan tényállásaival, miszerint: a) „(...) úgy tudom, senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat”; b) „Mi javasoltuk az utasunknak – és meg is tette – azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen. Javasoljátok ti is ezt az utasaitoknak (...)”; c) „Amúgy mindenki tudja, hogy főként T....o.....-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megőszülni.«.”

Kérte, hogy a bíróság tiltsa el az alperest a további jogsértéstől, és kötelezze őt arra, hogy ugyanazon partnereinek, akiknek a sérelmezett email-t elküldte, úgyszintén email-ben küldje el a következő közleményt: „Alulírott N. S., mint a alperes neve ügyvezetője kijelentem, hogy a 20... m.... 1.-én kelt email-emben az felperes neve-re vonatkozó, jóhírnév megsértését tartalmazó közleményemet visszavonom arra tekintettel, hogy az valótlan állításokat, félrevezető információkat tartalmazott az felperes neve-ről. AZ felperes neve-TŐL EZÚTON BOCSÁNATOT KÉREK A VALÓTLAN, FÉLREVEZETŐ KIJELENTÉSEIMÉRT. Alaptalanul állítottam és nincs tudomásom olyan tényről, hogy az felperes neve senki irányába sem teljesítené kötelezettségeit, mint ahogyan arról sincs, hogy nem akarna utalni és nem tudok arról sem, hogy meg kívánja károsítani az utasokat. Nem kívánok senkit arra buzdítani, hogy vele szemben felszámolási eljárást indítson. Visszavonom azon nyilatkozatomat is, amellyel általánosítottam az felperes neve-t a főként T....o.....-gal foglalkozó más irodákkal, azok megszűnésére utaló jelzővel.”

Kérte továbbá, hogy a törvényszék kötelezze az alperest 3 000 000 Ft sérelemdíj és annak 20... m..... 1.-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata, valamint 150 000 Ft + ÁFA = bruttó 190 500 Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltsége megfizetésére.

[6] Az alperes a kereset elutasítását, és a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségében marasztalását kérte. Utóbbi mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2)-(6) bekezdéseit, valamint 4/A. §-ának (2) bekezdését fölhívva bruttó 190 500 Ft-ban jelölte meg.

Érdemi ellenkérelmében kifejtette: köztudomású tény, hogy az elmúlt évtizedben M.....o.....-on az egyik legjelentősebb közéleti vita az utazási irodák csődjeihez kapcsolódik. A csődök miatt számtalan utas került rendkívül méltánytalan helyzetbe külföldön, illetve veszítette el a befizetett összegeket.

Köztudomású tény az is, hogy M.....o.....-on a koronavírus-világjárvány hatására sok magyar vállalkozás került lehetetlen helyzetbe, köztük – a be- és kiutazási korlátozások miatt – az utazási irodák is (úgy az utazásszervezők, mint az utazásközvetítők).

Az utas 20... á.... 2.-én felmondta az utazási szerződést, így az Általános Szerződési Feltételek IX. 3. pontja alapján 3 munkanapon belül vissza kellett volna kapnia a befizetett előleg adminisztrációs költséggel csökkentett összegét. A visszafizetés a szerződés szerint nem történt meg.

Az alperes tudomása szerint a felperes a kifogásolt közlés megjelenése előtti időszakban több partnerének is tartozott.

Az alperes a fenti késedelmes fizetéshez, illetve közéleti vitához kapcsolódón tájékoztatta a partnereit, hogy ne szenvedjenek károkat. Tájékoztatása során kizárólag a valós tényekből levont okszerű következtetéseit és a saját véleményét fogalmazta meg.

[7] A Debreceni Törvényszék 9.G.40.160/2020/25. számú ítéletében megállapította, hogy az alperes a 2020. május 14. napján közzétett és számos partnerének elektronikus úton elküldött közleményében az alábbi valótlan tények állításával megsértette a felperes jóhírnévhez való jogát:

„Úgy tudom, hogy senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat.”

„Mi javasoltuk az utasunknak – és meg is tette – azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen.”

„Amúgy mindenki tudja, hogy főként T....o....-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megőszülni«.”

Az alperest eltiltotta a további jogsértéstől, és kötelezte, hogy 15 napon belül a felperes keresetlevelének F/5. számú mellékletében megjelölt partnereinek – ezek közül kivéve a gazdasági társaság1 (cím1), gazdasági társaság2 (cím2), gazdasági társaság3 (cím3), gazdasági társaság4 (cím4), gazdasági társaság5 (cím5), gazdasági társaság6 (cím6), gazdasági társaság7 (cím7), gazdasági társaság8 (cím8), gazdasági társaság9 (cím9), gazdasági társaság10 (cím10) és gazdasági társaság11 (cím11) – elektronikus úton küldje meg az alábbi közleményt: „Alulírott N. S. mint a alperes neve ügyvezetője kijelentem, hogy a 20... m.... 1.-én kelt e-mailben az felperes neve-re vonatkozó, jóhírnév megsértését tartalmazó közleményemet visszavonom arra tekintettel, hogy az valótlan állításokat, félrevezető információkat tartalmazott az felperes neve.-ről. Alaptalanul állítottam és nincs tudomásom olyan tényről, hogy az felperes neve senki irányába sem teljesítené kötelezettségét, mint ahogy arról sincs, hogy nem akarna utalni és nem tudok arról sem, hogy meg kívánja károsítani az utasokat. Nem kívánok senkit arra buzdítani, hogy vele szemben felszámolási eljárást indítson. Visszavonom azon nyilatkozatomat is, amellyel általánosítottam az felperes neve-t a főként T....o....-gal foglalkozó más irodákkal, azok megszűnésére utaló jelzővel.”

Kötelezte az alperest, hogy sérelemdíj címén fizessen meg a felperesnek 3 000 000 Ft-ot, és ennek 2020. május 14. napjától a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, valamint 370 500 Ft perköltséget.

Indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (1)-(2) bekezdéseit, 2:43. §-ának d) pontját, 2:45. §-ának (2) bekezdését, 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontját, 2:52. §-ának (1)-(3) bekezdéseit és 3:1. §-ának (3) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 214. §-ának (3)-(4) bekezdéseit felhívva kifejtette, hogy az a felperes által a kereset tárgyává tett közlés, miszerint „úgy tudom, hogy senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és megakarja károsítani az utasunkat” tényállításnak minősül. A közlés értelmén nem változtat, hogy szerepelnek benne az „úgy tudom” és a „szerintem” kifejezések. Ezzel a közléssel az alperes egyértelműen azt állította, hogy a felperes a befizetett előleget senkinek sem fizeti vissza, a célja kifejezetten az utasok megkárosítása. Ez a közlés valótlanul bizonyult. A felperes az előleg visszafizetésével kapcsolatban kétségtelenül nem tartotta be az általa vállalt 3 napos, illetőleg a jogszabályban írt 14 napos határidőt, azonban a kommunikációjából az alperes joggal nem vonhatta le azt a következtetést, hogy a felperes senkinek sem fizet. A felperes szándéka arra irányult, hogy a pandémiás helyzetben lehetőség szerint rugalmasan (részletfizetési megállapodásokkal, utazási utalványokkal, illetőleg a tervezett utazások dátumának elhalasztásával) kezelje a kialakult helyzetet.

A törvényszék által tanúként meghallgatott felperesi alkalmazott úgy nyilatkozott, hogy a felperes már 2020. május 11-én, tehát 14 napon belül visszafizette az előleget, azonban azt

tévedésből nem a alperes neve-nek, hanem a alperes neve-nek utalta el. Miután ez a tényállítás a perfelvétel lezárása után előadott új ténynek minősül, ezért azt a törvényszéknek a Pp. 214. §-ának (3)-(4) bekezdései értelmében figyelmen kívül kellett hagynia.

Megjegyezte: nincs jelentősége annak, hogy a felperes pontosan mikor utalta vissza az előleget, ugyanis az már önmagában „hamis” tényállítás, hogy az alperes egyetlen utassal szembeni fizetési késedelem alapján állította: a felperes senkinek sem fizet, és a célja az utas megkárosítása.

A törvényszék szerint „hamis” tényállításnak minősül az az alperesi közlés is, miszerint „Mi javasoltunk az utasunknak – és meg is tette – azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen.” Az alperes e körben arra hivatkozott, hogy az utas a jogi képviselője részére meghatalmazást adott arra, hogy a felperessel szemben őt teljes jogkörrel képviselje. Az alperes nyilatkozata szerint ez a meghatalmazás kiterjedt a felszámolási eljárás megindítására is. A törvényszék szerint az utas azzal, hogy ezt a meghatalmazást a jogi képviselője részére megadta, „a saját részéről mintegy elindította a felszámolási eljárást”.

A törvényszék szerint az a kifejezés, hogy valaki „megindította” a felszámolási eljárást, azt jelenti, hogy az adott gazdasági társaság elleni felszámolási eljárás megindítása iránti kérelmet már beadták a bíróság részére. A közfelfogás szerint, ha egy gazdasági társaság ellen felszámolási eljárás indult, az nagyon közel áll ahhoz, hogy a felszámolási eljárás már folyamatban van, azaz a gazdasági társaság felszámolás alatt áll. Jelen perben az az alperesi állítás, hogy az utas az alperes javaslata alapján már meg is indította a felszámolási eljárást a cég ellen, valótlan tényállításnak bizonyult.

A törvényszék úgyszintén valótlan tényállításnak tekintette azt az alperesi közlést is, miszerint: „amúgy mindenki tudja, hogy főként T....o...-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megőszülni«.”

A törvényszék álláspontja szerint a szavak általános jelentése szerint, ha egy utazási iroda nem „őszül meg”, az azt jelenti, hogy az átlagosnál rövidebb idő alatt szűnik meg, megy tönkre. E tényállítás igazolására az alperes három utazási iroda cégkivonatát csatolta be a bíróság részére, amelyek alapján megállapítható, hogy a gazdasági társaság12 26 évig, a gazdasági társaság13 8 évig, míg a gazdasági társaság14 7 évig működött.

Az alperes nem adott elő tényállítást arra vonatkozóan, hogy mennyi az utazásszervezéssel foglalkozó gazdasági társaságok átlagos „élettartama”, és azt sem igazolta, hogy a T...o...-gal foglalkozó utazási irodák mennyi idő alatt szűnnek meg.

Rögzítette, hogy mindhárom valótlan tényállítás alkalmas a felperes megítélésének a hátrányos befolyásolására. Az első tényállítás a felperes utasokkal szembeni tisztességes eljárását kérdőjelezte meg, a második a gazdasági helyzetére vonatkozó hátrányos következtetéseket engedett levonni, a harmadik pedig azt sugallta, hogy a felperes mint T....o...-gal foglalkozó utazási iroda, a többi t...o....-i utazási irodához hasonlóan, idő előtt tönkre fog menni.

A törvényszék mindhárom közlés tekintetében megállapította, hogy azokkal az alperes megsértette a felperes jóhírnevét.

Az alperest eltiltotta a további jogsértéstől, és kötelezte, hogy elégtételül a felperes kereseti kérelmében rögzített közleményt küldje meg azoknak a partnereinek, akik a per tárgyát képező levelet is megkapták.

Megállapította, hogy a felperest a jogsértésből kifolyólag nem vagyoni sérelem érte, amely abból fakadt, hogy az alperes a pandémia okozta válságos helyzetet súlyosbítva az utazásszervező piac szereplői között olyan tényállításokat tett, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a felperes üzleti jóhírnevét csorbítsák. Az alperes tényállításai negatív színben

tűntették fel a felperes üzleti tisztességét, és alkalmasak voltak arra, hogy abból a felperes gazdasági helyzetére vonatkozóan negatív következtetéseket lehessen levonni, és megingassák a felperesbe vetett bizalmat.

A törvényszék a perbeli jogsértést súlyosnak ítélte meg, mert az alperes a jogsértő közleményt többszáz partnerének küldte meg.

A magatartás felróhatóságára nézve azt állapította meg, hogy azt az alperes szándékosan követte el.

A jogsértésnek a sértettre és a környezetére gyakorolt hatására vonatkozóan azt rögzítette, hogy egy olyan piacon, ahol a bizalom az árucikk, az alperes által megküldött levél akár arra is alkalmas lehetett volna, hogy a felperes piaci pozícióját súlyosan megrendítse.

Mindezek alapján a törvényszék indokoltnak tartotta a felperes által kért 3 000 000 Ft összegű sérelemdíj megítélését, ezért annak megfizetésére az alperest kötelezte.

A perköltség összegével és annak viselésével kapcsolatos döntését a Pp. 81. §-ának (1) bekezdésére és 83. §-ának (1) bekezdésére, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdésére alapította, és a pervesztes alperest a 180 000 Ft kereseti illetékből, továbbá a 150 000 Ft + 40 500 Ft ÁFA összegű ügyvédi munkadíjból álló perköltség felperes javára történő megfizetésére kötelezte.

[8] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a sérelemdíj összegének 3 000 000 Ft-ról 500 000 Ft-ra történő leszállítását, valamint a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségében marasztalását kérte. Utóbbi mértéke körében a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2)-(6) bekezdéseit hívta fel, és előadta, hogy általános forgalmi adó fizetésére köteles.

Fellebbezését azzal indokolta, hogy mindhárom közlés közügyre vonatkozó vélemény. E körben hivatkozott az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatának [38] bekezdésére, a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatra, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a Dichand és mások kontra Ausztria, 29271/95. számú ügyében hozott döntésére hivatkozott.

Hangsúlyozta: a perben meghallgatott Y. K. H. és É. O. tanúk vallomásai kifejezetten megerősítették, hogy akkor, amikor az alperes vezető tisztségviselője telefonon érdeklődött a felperesnél, hogy mikor utalja vissza az előleget az utasnak, akkor még nem tudták megmondani, hogy az mikor fog megtörténni.

Az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben a csatolt meghatalmazás alapján nem minősül valótlan tényállításnak az az alperesi állítás sem, hogy az alperes javaslatára az egyik utas felszámolási eljárást kezdeményezett a felperes ellen, mivel köztudomású tény, hogy egy bírósági eljárás megindítása minden esetben a jogi képviselő meghatalmazásával kezdődik.

Az alperes álláspontja szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján egyértelműen megállapítható, hogy M....o...-on a jellemzően t....o...-i utazásokat szervező utazási irodák a többi utazási irodához képest jóval rövidebb ideig működnek, illetve működtek.

Az alperes a megítélt sérelemdíj összegét rendkívül eltúlozottnak tartotta. Érvelése szerint a felperes nemhogy nem bizonyította, de még csak meg sem jelölte, hogy a kifogásolt közléssel kapcsolatban őt milyen joghátrány érte.

E körben felhívta a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 1/2013. (VI. 17.) számú határozatát, valamint a BH2016.241. számú eseti döntést.

[9] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, valamint az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontján alapuló mértékű ügyvédi munkadíjból álló, 150 000 Ft + ÁFA összegű másodfokú perköltségében marasztalását kérte.

Kifejtette, hogy jelen ügyben nincs szó valamilyen közügy megvitatásáról, hiszen a „szakmán belül” dolgozó személyek között történt a szankcionált magatartás, ami sokkal inkább súlyosbítja, semmint menti az alperes egyébként contra legem eljárását.

A felperes szerint az alperes a másodfokú eljárásban már nem vitathatja azt, hogy a tényállítások a felperesre súlyosan hátrányos hatást gyakoroltak.

A bizonyítási eljárás során egyértelműen kiderült: az alperes, tudva arról, hogy hamis tényállításokat közöl, a felperesnek kárt okozva tette meg a perbeli közléseit, ráadásul azon személyeknek címezve, akik a felperessel szoros gazdasági kapcsolatban álltak.

Az EJEB Keller kontra Magyarország ügyben hozott, 33352/02, 2006. április 4-i, a Csánics kontra Magyarország ügyben hozott, 12188/06, 2009. január 20-i ítéletének 38. bekezdését, valamint a Skatka kontra Lengyelország ügyben született, 43425/98, 2003. május 27-i ítéletének 34. bekezdését felhívva hangsúlyozta, hogy amennyiben egy állítás igazságtartalma legalább részben ellenőrizhető, igazolható, akkor tényállításról van szó.

A felszámolási eljárással kapcsolatos közlés vonatkozásában előadta, hogy a felszámolás kezdő időpontját a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 27. §-ának (1) bekezdése tételesen meghatározza.

A peres iratokkal ellentétes alperesi állítás, hogy a M....o...-on jellemzően t....o....-i utazásokat szervező utazási irodák a többi utazási irodához képest jóval rövidebb ideig működnek, illetve működtek.

A felperes szerint a sérelemdíj körében az alperes álláspontjának az elfogadása ellehetetlenítené a sérelemdíj jogintézményét. Megjegyezte, hogy amennyiben az alperes a felperes oldalán bekövetkezett joghátránnyal kapcsolatban az ítéleti tényállástól eltérő tényeket kívánt volna a perbe becsatornázni, úgy azt az elsőfokú eljárás bizonyítási szakaszában kellett volna megtennie.

[10] Az ítéltábla az alperes fellebbezését – másodfokú tárgyalás tartása iránti kérelem hiányában – a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt részben alaposnak találta.

[11] A törvényszék a tényállást a felperes módosított kereseti kérelmének és az alperes ellenkérelmének a keretei között feltárta, a kereset tárgyává tett a) megjelölésű közlés tekintetében helyes, a b) megjelölésű közlés tekintetében részben helyes következtetésre jutott, azonban a c) megjelölésű közlést tévesen tekintette a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát sértő tényállításnak, továbbá az ítéltábla az alkalmazni kért személyiségvédelmi szankciókat – a további jogsértéstől való eltiltást, az elégtételadás módját, illetőleg a sérelemdíj mértékét – illetően is részben eltérő jogi álláspontra helyezkedett.

I. Alkalmazandó jogszabályi rendelkezések, irányadó bírói gyakorlat

[12] A Ptk. 2:42. §-ának (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való - bármilyen módon, illetve eszközzel történő - kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

[13] A Ptk. 2:45. §-ának (2) bekezdése alapján a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

[14] A Ptk. 3:1. §-ának (3) bekezdése értelmében a jogi személy személyhez fűződő jogaira a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, kivéve, ha a védelem jellegénél fogva csupán az embert illetheti meg.

[15] A tény „a valóság egy mozzanata, az, ami van, megtörtént, amit megtettek.” [Juhász József és mtsai (szerk.): Magyar Értelmező Kéziszótár L-Zs. Kilencedik, változatlan kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001, 1357. o.]

[16] Az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint a jogi személy jóhírnevének megsértésére általában a valótlan és – a közfelfogás szerint is – a jogi személy hátrányos megítélését kiváltó, sértő tény állítása (tehát annak állítása, ami a valóságban nincs, ami nem történt meg, amit nem tettek meg), továbbá híresztelése, vagy hamis színben való feltüntetése alkalmas. (A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.22 232/2001/3., a Kúria Pfv.IV.21.082/2017/4. és a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.319/2020/7. számú határozata)

[17] A Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.591/2010/4. számú határozatának az indokolása szerint az üzleti életben a jóhírnév, üzleti hírnév sérelmét jelenti minden valóságos ténynek olyan színben való feltüntetése, amelyből arra lehet következtetni, hogy az illető cég nem megbízható üzlettárs, a látszat ellenére ténylegesen nem rendelkezik a nyugodt és kiegyensúlyozott üzletmenethez szükséges vagyonnal.

[18] A jóhírnév sérelmét valósítja meg például, ha egy mezőgazdasági földterület használatával, a termény betakarításával kapcsolatos elszámolási vitát az egyik érdekelt fél úgy ismertet, hogy a másik félről azt állítja: lopást követett el (lásd a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.084/2018/3/I. számú határozatát), ahogy az is, ha egy utazási iroda az üzleti partnerei felé elküldött körlevelében valótlanul azt állítja, hogy a felperesi utazási iroda a fogyasztók megtévesztésének a bűncselekményét követte el (lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.487/2005/6. számú határozatát), továbbá az is, ha valaki anélkül indít felszámolási eljárást egy cég ellen, hogy leellenőrizné: a cég visszafizette-e a kölcsöntartozását (lásd a Fővárosi Ítéltábla fentebb hivatkozott, 2.Pf.20.591/2010/4. számú határozatát).

[19] A valótlan tényállítást nélkülöző értékítélet, gondolat, információ, nézet megosztása személyiségvédelmet még akkor sem alapoz meg, ha az esetleg meghökkentő vagy aggodalmat keltő. A vélemény, bírálat vagy értékítélet a jóhírnév megsértésére akkor sem alkalmas, ha téves. A bíróság a sérelmezett vélemény érték- és valóságtartalmát nem vizsgálhatja. (Lásd például a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.610/2009/4. és Pf.I.20.824/2009/4. számú határozatait.)

[20] A jogi személy a becsülete megsértésére alappal nem hivatkozhat, így egy gazdasági társaság esetében a becsület sérelme nem értelmezhető. (Lásd a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.290/2018/5-II., valamint 8.Pf.21.441/2016/5. számú határozatait.)

[21] A Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú kollégiumi állásfoglalásának a sajtó-helyreigazítási perekre megfogalmazott, de a személyiségi jogi perekben is alkalmazandó II. pontja szerint a közleményt a maga egészében kell vizsgálni; a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is.

[22] Egy közlést érintően vizsgálni kell a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetőleg a

közlés aktualitását, valamint célját. {Az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV.18.) AB határozatának [39] bekezdése}.

[23] A bíróságnak a közlések szöveggörnyezetben való és a tartalomra, a stílusra, az aktualitásra, a közlés céljára, valamint a közlés apropóját adó eseményre egyaránt fókuszáló értelmezése mellett figyelembe kell venni az érintettre méltányos értelmezés követelményét is, amely alapján – a személyiségi jog abszolút védelmére tekintettel – az esetleges értelmezési bizonytalanságoknak nem lehet az az eredményük, hogy az érintett személyiségi joga védelem nélkül marad. Amennyiben a kifogásolt közleménynek több lehetséges értelmezése is van, és ebből legalább egy alkalmas a jogsérelem megállapítására, akkor ezt az értelmezést kell a személyiségi jogsértés alapjául venni. (Így foglalt állást a Fővárosi Ítéltábla a 2.Pf.20.732/2012/3. számú határozatában.)

[24] A közlés értékelése során elsősorban azt kell figyelembe venni, hogy az a személy, aki felé a közlés irányult, annak tartalmát hogyan érthette, abból következtethetett-e személyiségi jogot sértő jelentéstartalomra. (Lásd e körben a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.587/2012/9. számú és a Pf.I.20.827/2014/5. számú ítéleteiben kifejtetteket.)

[25] Az ítéltábla mindezekre figyelemmel a felperes által sérelmezett a), b) és c) megjelölésű közlésekkel kapcsolatban a következőket rögzíti:

II. A felperes által sérelmezett közlések vizsgálata

a) „(...) úgy tudom, senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat.”

[26] Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék helyesen vonta le azt a következtetést, hogy ez az alperesi közlés a felperes jóhírnevét sértő valótlán tényállításnak minősül.

[27] Az ítéltábla a „hallomásból úgy tudom” és a „szerintem” fordulatok értelmezése kapcsán rögzíti, hogy egy közlés tényállítás vagy véleménynyilvánítás jellegét nem az dönti el, hogy az tartalmaz-e e fordulatokhoz hasonló, a mondanivalót elkezdő diskurzusjelölő elemeket (ügymint pl. úgy tudom, szerintem, úgy hiszem stb.), hanem az, hogy mi a közlés tartalma, tényleges mondanivalója, a szöveg a diskurzusjelölők után hogyan folytatódik, abban ténylegesen mit állítanak, mit közölnek, azzal mit sugallnak.

[28] A törvényszék helyesen állapította meg: a személyiségi jogi jogsértés elkövetése szempontjából annak sincs jelentősége, hogy a felperes az adott utasnak ténylegesen visszafizette-e az előleget, avagy sem.

[29] Az alperes azt állította, hogy a felperes „senkinek sem utal”, amely valótlán tényállításnak bizonyult, és ebből a közlés címzettjei: 567 üzleti partner azt a következtetést vonhatta le, hogy a felperes egyetlen egy utasnak sem utalta, utalja vissza az előleget, vagyis egyáltalán nem teljesíti a szerződéses kötelezettségeit, tehát „meg akarja károsítani” az utast, utasokat, amely amellett, hogy valótlán, egyszersmind a felperes jóhírnevét nyilvánvalóan sértő tényállításnak is minősül, ugyanis ez a közlés azt is jelenti, hogy a felperes nem megbízható üzlettárs, illetve nem rendelkezik a nyugodt és kiegyensúlyozott üzletmenethez szükséges vagyonnal.

b) „Mi javasoltuk az utasunknak – és meg is tette – azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen. Javasoljátok ti is ezt az utasaitoknak (...)”

[30] Az ítéltábla e közlés értelmezésével kapcsolatban részben osztotta a törvényszék álláspontját.

[31] Az ítéltábla szerint az az üzleti partnerek felé tett közlés, hogy „mi javasoltuk az utasunknak (...) azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen. Javasoljátok ti is ezt az utasaitoknak”, önmagában nem alkalmas a felperes jóhírneve védelméhez fűződő joga megsértésének a megállapítására.

[32] A felszámolási eljárás a Csódtv. III. fejezetében szabályozott jogintézmény, azaz egy jogi eszköz. Az ítéltábla álláspontja szerint, ha valaki azt javasolja az üzleti partnereinek, hogy éljenek egy jogszabályban biztosított lehetőséggel, jogi eszközzel, és javasolják az utasaiknak, hogy indítsanak felszámolási eljárást a felperes ellen, azzal nem sérti meg az érintett jóhírneve védelméhez való személyiségi jogát

Ellenkező álláspont elfogadása esetén például az ügyvédi tevékenységen belül a jogi tanácsadás ellehetetlenülne, ezen érvelés helyességét elfogadva ugyanis a jogi tanácsadás, az ügyfél, a potenciális ügyfél figyelmének a felhívása a jogszabály(ok)ban biztosított jogi eszközökre, jogintézményekre, jogi lehetőségekre személyiségi jogot sértő tevékenység lenne.

[33] A közlésnek az a része ugyanakkor, miszerint az utas felszámolási eljárást indított a felperes ellen, valótlan, egyszersmind a felperes jóhírneve védelméhez való személyiségi jogát sértő tényállításnak bizonyult.

[34] Az ítéltábla álláspontja szerint az alperes ezt a közlést úgy tette meg, hogy nem győződött meg arról: a felperessel szemben az utas indított-e felszámolási eljárást, avagy sem.

Az alperes a felszámolási eljárás utas általi megindítására, az utas által 2020. május 12-én adott, 6/A/2. szám alatti ügyvédi meghatalmazásból alappal nem következtethetett, ugyanis ebből a meghatalmazásból nem állapítható meg, hogy az pontosan milyen ügyben jogosítja képviselőre a meghatalmazott ügyvédi irodát (a meghatalmazás szerint az utas a Dobrossy és Társai Ügyvédi Irodát arra hatalmazta meg, hogy őt a felperessel szemben teljes jogkörrel képviselje, ám ebből a meghatalmazásból nem derül ki, hogy az utas konkrétan milyen ügyben, mely hatóság, bíróság előtt jogosítja fel a képviselőre az ügyvédi irodát).

[35] A Ptk. 1:3. §-ának (1) bekezdése szerint a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően kötelesek eljárni.

A Ptk. 1:5. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény tiltja a joggal való visszaélést.

[36] A bírói gyakorlat egységes abban, hogy nemperes eljárást vagy pert indítani, a perben, nemperes eljárásban beadványokat benyújtani és nyilatkozatokat tenni, hatósági bejelentést, feljelentést tenni állampolgári és ügyféli jog. Ez a magatartás önmagában nem minősül személyiségi joga(k) sértőnek, hanem csak akkor, ha valaki joggal való visszaélést megvalósítva, minden ténybeli alapot nélkülözve, nyilvánvalóan rosszhiszeműen indít pert, nemperes eljárást, tesz bejelentést, feljelentést vagy perbeli nyilatkozatot, illetőleg, ha nyilatkozata, előadása során indokolatlanul sértő, bántó vagy megalázó kifejezéseket használ. (Lásd e körben a BDT2013.2968., illetőleg a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.486/2013/3., Pf.I.20.588/2015/4., Pf.I.20.844/2016/13. és Pf.I.20.345/2017/6. számú, valamint a Kúria Pfv.IV.20.244/2014/5. és Pfv.IV.20.291/2019/7. számú eseti döntéseit.)

[37] Mindezekből következően az alperes nem a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megfelelően, továbbá nem a gazdasági élet professzionális szereplőjétől elvárható gondossággal járt el akkor, amikor nem győződött meg arról, hogy az utas indított-e a felszámolási eljárást a felperes ellen, és azt a valótlanul bizonyuló közlést osztotta meg 567 üzleti partnerével, hogy az utas felszámolási eljárást indított a felperessel szemben, ezzel pedig megsértette a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát.

c) „Amúgy mindenki tudja, hogy főként T.....o....-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megőszülni.«.”

[38] Az ítéltábla álláspontja szerint ez a közlés nem tényállításnak, hanem véleménynyilvánításnak minősül: az alperes vélekedése, megfigyelése szerint a T.....o....-gal foglalkozó utazási irodák rövid idő alatt tönkremennek.

[39] Piaci szereplők, versenytársak viszonylatában egy olyan közlés közzététele, miszerint a versenytárs olyan tevékenységet folytat, amely a közléstevő vélekedése, álláspontja, megfigyelése, megítélése szerint nem hosszúéletű, s az ilyen tevékenységet folytató, ezzel foglalkozó cégek idő előtt tönkre szoktak menni, az érintett személyiségi jogait nem sértő véleménynyilvánításnak minősül.

III. Alkalmazott személyiségvédelmi szankciók

a) A jogsértés megtörténe a bírósági megállapítása

[40] A törvényszék helyesen döntött akkor, amikor alkalmazta a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontjában írt szankciót: a jogsértés megtörténe a megállapítását, azonban ítélete rendelkező részéből kimaradt, hogy az alperes pontosan hány üzleti partnerének küldte el a jogértő kitélt is tartalmazó közlését, ezért az ítéltábla ítéletét e körben pontosította, és azt állapította meg, hogy alperes azzal sértette meg a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát, hogy 20... m..... 1.-én 567 partnerének elküldött email-jében valótlanul állította egyrészt azt, hogy a „[felperes] senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat”, másrészt pedig azt, hogy a felperes egyik utasa felszámolási eljárást indított a felperes ellen.

b) A további jogsértéstől való eltiltás

[41] A Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdése b) pontjának második fordulata szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, a jogsértés ténye alapján - az elévülési időn belül - az eset körülményeihez képest követelheti a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől.

[42] Az ítéltábla álláspontja szerint ennek az objektív személyiségvédelmi szankciónak az alkalmazása nem lehet automatikus, azaz minden „egyszeri személyiségi jogsértőt” mérlegelés nélkül, automatikusan nem lehet eltiltani a további jogsértéstől.

A személyiségi jogok tiszteletben tartására a Ptk. 2:42. §-ának (1) bekezdésében írtakból következően mindenki köteles, ezt a bíróságnak minden egyes személyiségi jogi perben hozott ítéletében nem kell külön még azzal is kifejezésre juttatnia, hogy minden személyiségi jogot sértő felet eltilt a további jogsértéstől.

[43] A bíróságnak a további jogsértéstől való eltiltás szankciójának az alkalmazása iránti kereset elbírálása során a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdése b) pontjának második fordulatában írt, „az eset körülményei” fordulatot kell tartalommal megtöltenie, tehát az eset körülményeit kell gondos vizsgálat tárgyává tennie.

Azt kell eldöntenie, hogy a jogértés ismétlődőnek vagy folyamatosnak tekintendő-e. A további jogsértéstől való eltiltás egyszeri jogsértésnél csak akkor alkalmazható, ha alappal lehet vélelmezni a kifogásolt eljárás megismétlését. [Lásd a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.315/2008/4. és Pf.I.20.610/2009/4. számú határozatait; vö. Törő Károly: Személyiségvédelem a polgári jogban. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1979, 104. o. és Petrik Ferenc (szerk.): A személyiségi jogi védelme. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992, 178. o. Petrik Ferenc: A személyiség jogi védelme. A sajtóhelyreigazítás. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2001.172. o.]

[44] Az ítéltábla szerint a perbeli esetben ismétlődő vagy folyamatos jogsértésről nem beszélhetünk, továbbá olyan konkrét peradat sem merült föl, amely alapján vélelmezhető lenne a kifogásolt eljárás, magatartás megismétlése, ezért az ítéltábla mellőzte az alperes további jogsértéstől való eltiltását.

c) Elégtételadás

[45] Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék nem megfelelően alkalmazta ezt a személyiségvédelmi szankciót.

[46] A Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti elégtételadás körében a sérelmet szenvedett személy a megállapított jogsértés miatt és abban a tartalmi körben igényelhet elégtételt, amelyre a jogsértés vonatkozott azzal, hogy az elégtételadás módja tekintetében – a Legfelsőbb Bíróság PK 15. számú állásfoglalását analógia útján alkalmazva – a bíróság nincs kötve a kérelemhez.

[47] A törvényszék a megállapított jogsértést meghaladó tartalmi körben kötelezte elégtételadásra az alperest, ezért az ítéltábla mellőzte az elsőfokú ítélet elégtételadással kapcsolatos rendelkezését, és a személyiségi jogi perekben követett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően (lásd például a Fővárosi ítéltábla 18.Pf.21.359/2016/4. számú határozatát) úgy rendelkezett, hogy az alperesnek 15 napon belül kizárólag a jogerős ítélet rendelkező részének a jogsértést megállapító részét kell elküldenie email-ben annak a pontosan megnevezett 567 üzleti partnerének, akik a sérelmezett közlést tartalmazó email-t is megkapták.

[48] Az ítéltábla rögzíti, hogy az ítélet rendelkező részében – végrehajthatósági szempontból – nem lehet úgy utalni valamely periratra, így például a keresetlevél F/5. számú mellékletére, hogy az ítélet rendelkező részében, annak mellékletében vagy indokolásában e perirat tartalma egyáltalán nem szerepel, ugyanis az ítélet és nem valamely perirat minősül végrehajtandó határozatnak.

Az ítéltábla álláspontja szerint: személyiségi jogi perben az elégtételadás címzettjeinek nagy számára tekintettel az ítélet végrehajthatósága, egyszersmind a rendelkező rész könnyebb áttekinthetősége érdekében az ítélet mellékletének célszerű tartalmaznia azokat a (jogi) személyeket, akik felé az alperesnek teljesítenie kell az elégtétel adására irányuló kötelezettségét.

[49] Az ítéltábla mindezekre tekintettel arra kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül a jogerős ítélet rendelkező részének a jogsértést megállapító részét email-ben küldje el a jogerős ítélet 6/I. számú mellékletében felsorolt 567 üzleti partnerének.

d) Sérelemdíj

[50] A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[51] A Ptk. e szakaszához fűzött indokolás szerint „a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése”, az e szakaszhoz fűzött kommentár viszont azt emeli ki, hogy a sérelemdíj vonatkozásában mindenképpen elkerülendő, hogy „a bírói gyakorlat a büntető elemnek adjon hangsúlyt, és egyfajta büntető kártérítés (punitive damages) irányába menjen

el, mint pl. az Egyesült Államokban”. [Székely László: Sérelemdíj. In: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz. 1. kötet. Budapest, 2014, 174-175. o.]

[52] Az ítéltábla álláspontja szerint a sérelemdíj kétségkívül szankció, azonban nem büntetőjogi, hanem restitutív (civiljogi) szankció, így az nem a jogsértő „megbüntetésére”, hanem a sértett életvitelében, személyiségének kibontakoztatásában elszenvedett hátrányoknak, a sértett társasági kapcsolatrendszerében és társadalmi presztízisében bekövetkezett töréseknek, valamint a sértett belső (lelki) egyensúlyában beállott kedvezőtlen változásoknak a kiegyenlítésére, kompenzálására szolgál. (Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv Tervezetéhez. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 172-173. o.)

[53] A Ptk. 2:52. §-ának a (2) bekezdése szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.

[54] A kártérítés két alapfunkciója, a kártérítési jog két fő célkitűzése a reparáció és a prevenció.

[55] Az ítéltábla rögzíti, hogy a sérelemdíj elsődleges funkciója a jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja, reparálása; e kompenzációs funkció mellett a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nyilvánvalóan lehet/van prevenciós funkciója is, ugyanis – mint minden szankciónak, úgy e szankciónak is – célja a jogsértéstől való távoltartás, „elriasztás” (a sérelemdíj megfizetésére kötelezés mint a jogsértőre hátrányos jogkövetkezmény ennyiben egyúttal represszív szankció is), azonban a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nem célja a jogsértő „megbüntetése”.

[56] A Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

[57] A jogirodalom álláspontja szerint a jogsértés súlya annak a megítélése, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától. (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015, 834. o.)

[58] Itt lehet értékelni az esetleges többes személyiségi jogi jogsértést, illetőleg azt is, ha a jogsértést például üzleti felhasználás vagy haszonszerzés céljából követték el, vagy ha egy közlés indokolatlan és rosszhiszemű hírnévrontásnak minősül, például ha a sértő nyilatkozat kizárólagos célja a sértés volt. [Az EJEK Skałka kontra Lengyelország-ügyben hozott határozata (no. 43425/98), 2003. május 27.]

[59] A törvényszék a megállapított jogsértéseket helyesen tekintette súlyosnak.

Az ítéltábla megítélése szerint az a) és b) megjelölésű közlésekkel az alperes bevallott célja az egyébként személyes ismerőse (kardiológusa) mint utas érdekében való „nyomásgyakorlás” kifejtése (21. sorszámú jkv. 2. oldalának utolsó és 3. oldalának 4. bekezdése), áttételesen pedig a felperes „lejárátása” volt, amelyek miatt a jogsértés jelentősebb súlyúnak minősül.

[60] Az ítéltábla az alperes felróhatóságának a mértékével kapcsolatban rögzíti, hogy a Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint: ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[61] A bíróságnak a felróhatóság mértékének a vizsgálatánál nem a szándékosság-gondatlanság koordináta-rendszerében kell gondolkodnia, s nem a helyesnek tűnő jelző (például „alacsony”, „magas”, „rendkívül magas” stb.) megtalálására, hanem annak

tartalommal való megtöltésére kell elsősorban koncentrálnia, azaz „az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkját” (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnyomása. Budapest, 2010, 279. o.) kell vizsgálat tárgyává tennie. (A sérelemdíj mértéke körében értékelendő szempontok közül a „felróhatóság mértéke” fordulat értelmezéséről lásd a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4., Pf.I.20.316/2020/4. és Pf.I.20.045/2021/4. számú határozatait.)

[62] Az értékelés egyik szempontja lehet például az, hogy milyen pozíciójú, beosztású volt a jogsértő (például részlegvezető főorvos – lásd ezzel kapcsolatban a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.316/2020/4. számú határozata indokolásában kifejtetteket), de az is, hogy egy magatartásnak, mulasztásnak mivel járó, milyen súlyú következményei voltak (például halál – lásd ezzel kapcsolatban a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4. és Pf.I.20.310/2021/4. számú határozatait indokolásában kifejtetteket).

[63] Az ítéltábla álláspontja szerint a perbeli esetben az alperes nem a gazdasági élet professzionális szereplőjétől: egy felelős ügyvezetőtől elvárható gondossággal járt el akkor, amikor anélkül, hogy a) és b) állításai megfogalmazása, leírása és 567 üzleti partnerének való elküldése előtt meggyőződött volna állításai valóságtartalmáról, a felperesről azt állította: hogy „senkinek sem utal” (nem teljesíti a szerződéses kötelezettségeit, tehát „meg akarja károsítani” az utast, az utasokat), és egy utasa felszámolási eljárást indított ellene.

[64] E közlések miatt a felperes munkatársai magyarázkodásra, az üzleti partnereik „megnyugtására” kényszerültek.

[65] Az ítéltábla a jogsértésnek a sértettre és a környezetére gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy e körben továbbra is irányadó és alkalmazandó az ítélkezési gyakorlat által a nem vagyoni kártérítés kapcsán kidolgozott szempontrendszer, amely szerint „a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződhet:

a) mozgáskorlátozottságban, csonkoltságban, torzulásban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavarai, bénulásban, a nemzőképesség csökkenésében vagy elvesztésében, fogamzó-képtelenségben stb. (testi változások);

b) személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbségi vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások);

c) a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások).” [Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog – Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013, 101. o.]

[66] A nem vagyoni sérelmek egy részének a jogsértésre visszavezethető bekövetkezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényen alapuló bírói gyakorlat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény Pp. 163. §-a (3) bekezdésének első mondatában foglaltakat alkalmazva köztudomású tényként bizonyítottanak fogadta el. (Lásd például a BDT2012.2766., BDT2012.2610. és BDT2007.1599. szám alatti, illetve a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.555/2013/4. és Pf.I.20.256/2019/4. számú, valamint a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.655/2017/4. számú eseti döntéseiben köztudomású tényként bizonyítottanak elfogadott immateriális sérelmeket.)

[67] Az ítéltábla álláspontja szerint a jogalkotó ezt a bírói gyakorlat által kidolgozott ún. köztudomás-doktrínát emelte jogszabályi szintre akkor, amikor a Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdésében kimondta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[68] Az ítéltábla a felperest ért immateriális sérelmek kapcsán rögzíti, hogy az a közlés, miszerint a felperes „senkinek sem utal”, tehát a felperes egyetlen egy utasnak sem utalta, utalja vissza az előleget, vagyis egyáltalán nem teljesíti a szerződéses kötelezettségeit, továbbá az a közlés, hogy a felperes ellen egy utasa felszámolási eljárást indított, amellet, hogy valótlanul állította, hogy a felperes jóhírnevét sértő tényállításoknak is minősülnek, egyszersmind alkalmasak voltak annak a következtetésnek a levonására is, hogy a felperes nem megbízható üzlettárs. E közlések miatt a felperes az üzleti partnerek felé magyarázkodásra is „kényszerült”.

[69] Az ítéltábla a felperesnek megítélt sérelemdíj összegét – arra is figyelemmel, hogy 3 sérelmezett közlésből 1,5 közlés bizonyult a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát sértőnek – eltúlzottnak találta.

[70] Összehasonlításra alkalmas voltára figyelemmel felhívja a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.487/2005/6. számú határozatát, amelyben a bíróság egy felperesi utazási irodának, amelyről az alperesi utazási iroda egy 2003 februárjában az üzleti partnerei felé elküldött körlevelében valótlanul állította, hogy a fogyasztók megtévesztésének bűncselekményét követett el, 500 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg, továbbá felhívja a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.591/2010/4. számú határozatát, amelyben a bíróság egy felperesi cégnek, akiről az alperes valótlanul állította, hogy fizetéseképtelen, és ellene megalapozatlanul kezdeményezett felszámolási eljárást, 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg.

[71] Mindezek alapján az ítéltábla – a keresetben megjelölt összegű sérelemdíj mértékére, ekként a kereset „belső arányosságára” is figyelemmel, valamint a fentebb hivatkozott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési összegeket jelen ügyben a fogyasztói árindex-szel is korrigálva – azt a következtetést vont le, hogy 1 500 000 Ft sérelemdíj szükséges, de egyben elégséges mértékű is a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására, ezért a törvényszék által a felperes részére megítélt sérelemdíjat 3 000 000 Ft-ról 1 500 000 Ft-ra leszállította.

IV. Összegzés

[72] Az ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, e körben az elsőfokú ítélet felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi joga megsértését megállapító részének a „Mi javasoltuk az utasunknak (...) azonnal indítson felszámolási eljárást a cég ellen. Javasoljátok ti is ezt az utasaitoknak”, valamint az „amúgy mindenki tudja, hogy főként T...o...-gal foglalkozó irodát még nem láttunk »megőszülni«” közlései vonatkozásában a keresetet elutasította, mellőzte az alperes további jogértéstől való eltiltását, és az alperes által a felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 1 500 000 Ft-ra leszállította.

Mellőzte az elsőfokú ítélet elégtételadással kapcsolatos rendelkezését, és az alperest arra kötelezte, hogy 15 napon belül a jogerős ítélet rendelkező részének a jogsértést megállapító részét email-ben küldje el jelen ítélet 6/I. számú mellékletében felsorolt 567 üzleti partnerének.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyta helyben, hogy az alperes azzal sértette meg a felperes jóhírneve védelméhez fűződő személyiségi jogát, hogy 20... m..... 1.-én 567 üzleti partnerének elküldött email-jében valótlanul állította egyrészt azt, hogy a „[felperes] senkinek sem utal. Így szerintem nem akar visszafizetni és meg akarja károsítani az utasunkat”, másrészt pedig azt, hogy a felperes egyik utasa felszámolási eljárást indított a felperes ellen.

V. Első- és másodfokú perköltség

[73] Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására figyelemmel módosult a pernyertesség-pervesztesség aránya, továbbá a felperesnek járó elsőfokú perköltség összege.

[74] A felperes jogértés tényének a megállapítása iránti, valamint sérelemdíj megfizetése iránti keresete fele részben, elégtétel adása iránti keresete egészében alaposnak, a további jogsértéstől való eltiltás iránti keresete egészében alaptannak bizonyult, ezért a pernyertesség-pervesztesség aránya elméleti, a pernyertesség-pervesztesség arányának a meghatározáshoz szükséges pertárgyérték-számítással a következőképpen alakult:

[75] A perben az elméleti, azaz a pernyertesség-pervesztesség arányának a meghatározáshoz szükséges pertárgyérték: megállapítás iránti kereset az a), b) és c) közlésekre = 200 000 Ft + 200 000 Ft + 200 000 Ft; további jogsértéstől való eltiltás iránti kereset = 600 000 Ft; elégtételadás iránti kereset = 600 000 Ft; sérelemdíj 3 000 000 Ft; ez mindösszesen 4 800 000 Ft.

Ebből a felperes a megállapítás iránti kereset tekintetében 1,5 közlésre [a) és fele részben a b) közlés] = 200 000 Ft + 100 000 Ft = 300 000 Ft, az elégtétel adása iránti kereset tekintetében = 600 000 Ft és 1 500 000 Ft összegű sérelemdíj tekintetében lett pernyertes, ami összesen 2 400 000 Ft.

Az első- és másodfokú pernyertesség-pervesztesség aránya tehát $2\,400\,000\text{ Ft} / 4\,800\,000\text{ Ft} = 50\% - 50\%$.

[76] Az ítéltábla a felperesnek járó elsőfokú perköltség összegét az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására figyelemmel a felperes 50 %-os pernyertességéhez igazodóan 90 000 Ft-ra leszállította.

[77] Másodfokú perköltségként az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján feljegyzett, az Itv. 39. §-ának (1) bekezdésén és az Itv. 46. §-ának (1) bekezdésén alapuló, (3 000 000 Ft 8 %-a=) 240 000 Ft összegű fellebbezési illeték, és a felek jogi képviselétével kapcsolatos költség merült fel.

[78] Az ítéltábla a Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy a peres felek a másodfokú eljárásban felmerült, az ügyvédi munkadíjból álló költségeiket maguk viselik, a 240 000 Ft összegű fellebbezési illetékből pedig a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése értelmében a felperes és alperes egyaránt 120 000 Ft fellebbezési illeték állam javára történő megfizetésére köteles.

Debrecen, 2021. november 25.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró, Dr. Pribula László s.k. bíró